

HİKÂYE TÜR VE TEKNİKLERİ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATINDA "SADECE" ALTIN ANAHTAR YAYINLARI YAPTI!..

Bu yıl 9. sınıflarla başlayan "okuma- yazma- konuşma" odaklı yeni müfredat konuları uygulamada, ölçme ve değerlendirilmede öğretmenlerde kafa karışıklığı yaratmışken öğrencilerin sınavlarda "okuma" bölümleriyle, "yazma"da ve "konuşma"-da performans notlarıyla değerlendirileceği kanaati oluştu. Yardımcı kaynaklarda öğretmenin imdadına önceki sistemde de muadilleri çıkan -Türk Dili ve Edebiyatında öncülüğüyle edebiyat öğretmenlerinin kaynağı olmayı başaran- Altın Anahtar Yayınları yetişti. "Hikâye Yazma", "Yazma Süreci" ve "Şiir Yazma" gibi başlıklarda toplanan sayfalardan örneklere -yayınevini izniyle- yer vereceğiz. Orijinal ve keyifli konularla öğrencilerin zevkle yazdığı uygulamalar olduğundan paylaşmayı görev bildik.

Edebiyat öğretmenlerinin dönütlerinden yola çıkarak "ödül sistemiyle ciddiyetle yaptırılan" yazma dersinde öğrencilerde yazı yazma yaratımında -yaşları gereği- inanılmaz ifadeler çıktığını; öğrencilerin içlerinde biriken, bastırılan duygu ve düşüncelerin döküldüğünü gördük. Yazdığı yazıyla açığa çıkan bilinçaltının öğrencide terapi işlevi gördüğünü fark ettik. Edebî (estetik) ifadeler yazarların ödüllendirilmesiyle tüm öğrencilerde yazma hevesinin arttığını tespit ettik. İçeriğin yanı sıra yazım ve noktalamaya dikkat edilmesi konusunda öğrencilerin önceden bu konuları görmüş olmaları gerektiğini bir kez daha gördük.

HİKÂYE YAZMA TÜRLERİ

"Olay" ve "Durum" hikâyesini yazmak için önce bir olay hikâyesi okunur (Altın Anahtar bomba öyküleri seçmiş: Olay öyküsü için Nazlı Eray'dan daha şaşırtıcı, durum öyküsü için Türk edebiyatının en etkileyici öykülerinin başında gelen Parasız Yatılı ve Havva'dan daha iyi bir seçim olabilir miydi?), sonra öğrenciden bir "olay" yazması istenir. Olayı öyküleyen öğrenci, daha sonra aynı şekilde "durum" öyküsü okur ve kısa bir "durum" yazar. Bu arada yazma bölümleri örneklerin hemen altına konulmuş. Bu da defter ihtiyacını ortadan kaldırıyor ve kavratmada pratiklik kazandırıyor:

Örnek: Altın Anahtar Yayınları 9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı

EMEKLİ

Samim KOCAGÖZ

Kesit/ Durum Nedir? sorusunun cevabı için aşağıdaki "Emekli" öyküsünü okuyunuz.

Bir elinde bastonu, ötekinde boş bir file vardı. Sakalını önüne vermiş, dizleri titreye titreye yürüyordu. Yürümesi de pazarın kalabalığı içinde, birkaç adım atıp durmaktı. Her serginin önünde duruyor, derin bir soluk alıyor, sonra alıcılardan fırsat bulursa satıcıya soruyordu:

"Kaça şu portakallar evlat?"

"Senin için yüz elliden, şunlar da iki liradan olur bey baba."

"Güzel... güzel... iyi portakallar..."

Filesini koltuğunun altına kıştırıyor, cebini karıştırıyor; yine yürüyor, yine duruyordu:

"Kaça şu elmaların kilosunu evlat?"

"Senin için iki yirmi beşe olur bey baba!"

"Çok iyi, çok güzel elmalar..."

Yine yürüyordu... Yine duruyordu... Yürüyordu, duruyordu. Duruyordu, yürüyordu pazarın kaynaşan kalabalığı içinde...

BAKIŞ AÇISINI BELİRLEME

Ferit Edgü'nün Üç Düş(üş) adlı öyküsünü okuyan bir öğrenciye bakış açısını ayrıntılı anlatmaya gerek yoktur. Altın Anahtar bu öyküyü kitabına alarak nokta atışı yapmış, öğretmene iş bırakmamış adeta. Bakış açısı konusunda ayrıca üç bakış açısı örneklerle okutulur, anlatıcıya dikkat çekilir; ardından bakış açılarından her biriyle ilgili ayrı ayrı uygulama yaptırılır. Öğrencilerin en yaratıcı oldukları bölümler bu konuda kendini daha da gösteriyor. Örneğin ardından benzerini yazan, hayatından bir gerçekliği seçen, içindekileri döken veya ne mutlu ki nihayetinde her sınıfta "Kurgu yapabilir miyiz hocam?" diye soran öğrencilerle karşılaştık.

ÖRNEK: Altın Anahtar Yayınları 9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı

Bazı şiirler bir hikâye anlatır. "Üçüncü Şahsın Şiiri" nde de bir hikâye vardır. Yanda bulunan şiirdeki hikayeyi kahraman bakış açısıyla öyküleyiniz.

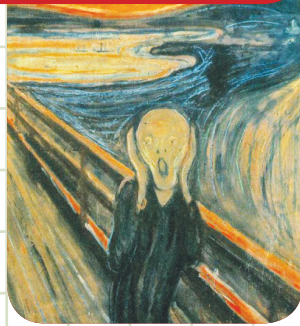
ÜÇÜNCÜ ŞAHSIN ŞİİRİ

Atilla İLHAN

gözlerin gözlerime değince
felâketim olurdu ağlardım
beni sevmiyordun bilirdim
bir sevdiğin vardı duyardım
çöp gibi bir oğlan ipince
hayırsızın biriydi fikrimce
ne vakit karşımda görsem
öldüreceğimden korkardım
felâketim olurdu ağlardım

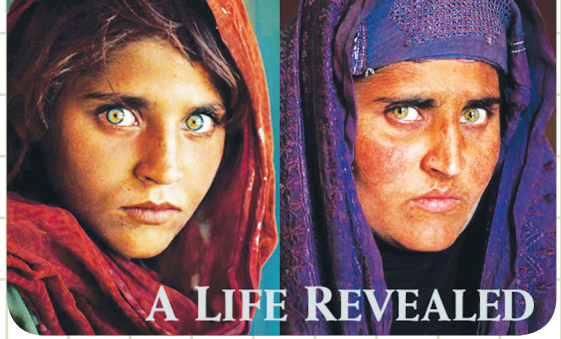
ne vakit maçka'dan geçsem
limanda hep gemiler olurdu
ağaçlar kuş gibi gülerdi
bir rüzgâr aklımı alırdı
sessizce bir cıgara yakardın
parmaklarımın ucunu yakardın
kırpiklerini eğerdin bakardın
üşürdüm içim ürperirdi
felâketim olurdu ağlardım

akşamlar bir roman gibi biterdi
jezabel kan içinde yatardı
limandan bir gemi giderdi
sen kalkıp ona giderdin
benzin mum gibi giderdin
sabaha kadar kalırdın
hayırsızın biriydi fikrimce
güldü mü cenazeye benzerdi
hele seni kollarına aldı mı

Emy Winehouse'un biyografisini araştırınız. Ardından "ilahî bakış açısı"yla Emy Winehouse'un biyografisini hikâye ediniz. "Madde bağımlılığının yarattığı felaket"i vurgulayınız.

AFGAN KIZI

Şarbat Gula, Sovyetler Birliği ve Afganistan arasındaki savaş sırasında öksüz kaldı. 1984 yılında Pakistan'da bulunduğu mülteci kampında Steve McCurry tarafından fotoğrafı çekildi. Gula, fotoğrafı çekildiğinde yaklaşık on üç yaşındaydı.

Bu fotoğraf, National Geographic 1985 Haziran sayısında "Afghan Girl" (Afgan Kızı) başlığıyla yayımlandı. Şarbat Gula keskin bakışları ve yeşil gözleriyle, seksenli yıllardaki Afgan savaşının ve "mültecilerin tüm dünyaya yayılan simgesi" oldu. Fotoğraf ayrıca yayın dünyasında en fazla bilinen fotoğraf unvanına sahiptir.

Daha sonra Steve McCurry, Gula'ya ulaşmak için girişimlerde bulunduysa da başarılı olamadı.

2002 yılının Ocak ayında, bir National Geographic ekibi Gula'ya ulaşabilmek için Afganistan'a gitti. Gula'ya, Afganistan'ın ücra bir bölgesinde ulaşmayı başardı. Fotoğrafın göz irisinin biyometri teknolojisi ile incelenmesi sonucu Şarbat Gula'nın, bulunan kişi olduğu kesinleşti. Daha önce ya da sonra hiç fotoğrafı çekilmeyen Gula, 1984'te mülteci kampında fotoğrafının çekilişini tüm canlılığıyla anımsıyordu. Seksenli yılların sonunda evlenen Gula üç çocuk annesidir. Gula'nın hikâyesi National Geographic'in 2002 Nisan sayısında yayımlandı, kendisini konu alan bir belgesel de 2002'nin Mart ayında yayınlandı.

Yukarıdaki "mülteci"nin öyküsünü "kahraman bakış açısı"yla öyküleyiniz.

ANLATIM TEKNİKLERİ UYGULAMALARI

Anlatma, gösterme, monolog, özetleme, fiziki betimleme, ruhsal betimleme, öyküleme gibi konuları kitaptan örnekleriyle okuduktan sonra uygulamalara geçilir. Monolog öğrencilerin en sevdiği tekniklerden biri oldu, çünkü kendilerini ifade etme özgürlüklerini yakalamış oldular bu teknikle.

ÖRNEK: Altın Anahtar Yayınları 9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı

Diken diken kızıl saçlarla örtülü kocaman bir baş; iki omuzu arasında tepkisi önde hissedilen koca bir kambur; öylesine garip bir şekilde yamulmuş bir kalça, bacak yapısı ki ancak dizlerde bitişebiliyor, önden bakılınca saplarından birleştirilmiş iki orağa benziyor; son derece iri eller; bütün bu biçimsizliğin yanı sıra da anlatılmaz korkunç bir güçlülük, çeviklik, cesaret havası...

(Notre-Dame'in Kamburu / Victor HUGO)

Şu gelip geçen insanlara da bakın, görevleri ne burada? Şu satıcı, kimi gözetliyor acaba, ya şu adam? Bir filmde oynuyorum sanki. Titiz bir senaryo bu. Etrafım hayatın bütün doğallığıyla ayarlanmış. Tüm dekor benim için kurulmuş, herkes rolünü oynuyor. Yanımdan geçen insanlar bile. Her şey benim dışımda planlanmış, baş aktrist benim, oysa benim başıma gelecek hiçbir şeyden haberim yok.

(Yukarıdaki parçada "şizofrenik" bir kişinin anlatımı söz konusudur.)

Siz de yukarıdaki örnekteki gibi, birinin ruhsal durumunu yansıtan bir paragraf yazınız. (Alıngan birinin, nefret dolu ikinci birinin, sevgi dolu pozitif birinin, bir şizofrenin, bir panikataklının, kıskanç birinin bakış açısıyla yazınız.)

Leyla Erbil'in "Tanrı" öyküsünün başkişisi "köylü kadın"ın konuşması:

"Sekizinci gecenin sabahıydı, Ocanımı sıraların üzerindeki uykusundan koparıyordum, trene karşı durduyduk, artık bundan çıkar dediydim, tren bomboşaldıydı, herkes birine kavuştuysa, son yolcu da iniydi, Ocanım bana baktıydı, hiçbir söz etmediydi, ağlamıyordu, babası Alaman'dan urbalar, şapkalar, kunduralar getirir bellediği, çakmak çakmak baktıydı."

YAZMA SÜRECİ UYGULAMALARI

Liselerde yıllardır öğrencilere yazı yazdırılmadı. Ortaokullarda ise "Kompozisyon yazınız." diye geçiştirildi. Ancak öğrencilerde yazma zevkini geliştirecek hiçbir şey yapılmadı. Şimdi ilk kez Altın Anahtar yayınları "Öğrencilere nasıl yazı yazdırılır?" hakkında samimiyetle düşünmüş, bu konuda kafa yormuş. Gençlerin ilgisini çeken fotoğraflar, resimler, ünlüler, sözler, müzisyenler çağrışım işlevli ve öğrencilerin kültür düzeylerine göre seçim yapıp yazabilecekleri bol seçenekler sunulmuş.

ÖRNEK: Altın Anahtar Yayınları 9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı

Aşağıdaki metni tamamlayınız.

ADAM OLMAK

Vaktin birinde baba, oğluna "sen adam olamazsın!" demiş. Gel zaman, git zaman, bizim oğlan, okuyup bir yere vali olmuş. Aklına babasının bir zamanlar "Sen adam olamazsın" sözü gelmiş ve emrindeki memurlara demiş ki "Derhal filan köye gidin, orda bir adam var, benim babam olur, gidin onu bana getirin."

Talimatı alan memurlar, köye gidip yaşlı babasını bularak vali olan oğlunun makamına getirmişler.

Koltuğuna gururla kurulan vali, ayakta duran babasına dönerek: "Baba, sen bana adam olamazsın demiştin. Bak okudum, vali oldum" demiş.

Baba, gururla koltuğunda oturan oğluna dönerek "Oğlum ben sana vali olamazsın demedim ki, sen vali olmuşsun ama adam olamamışsın. Şayet adam olsaydın, yaşlı babanı ayağına getirmek yerine sen babanın ayağına giderdin." demiş.

